

Viering 'Pasen'

Annick Bailleul

8 april 2007

Een tijdje geleden organiseerde ik met mijn vereniging een 'zaarritueel'. Het is een heel oud ritueel dat zowel sacraal als therapeutisch bedoeld is en in Egypte zowel door christenen als door moslims wordt beoefend. Ik vond dat bepaalde elementen uit dat ritueel zouden passen in deze viering rond Pasen. Graag nodig ik jullie dan ook uit om dit mee te beleven. Uiteraard zullen bepaalde dingen anders zijn dan wat jullie gewoon zijn, vreemd misschien, maar ik vraag jullie toch om jezelf te openen voor het gebeuren.

We willen graag beginnen met het wasritueel.

Op elke tafel hier zie je een kruik met fris water, gemengd met rozenwater, en een lege kom. De bedoeling is dat jullie daarmee drie keer de handen en het gezicht zouden wassen. Normaal gezien worden ook de armen, de voeten en het hoofd gewassen, maar we beperken het vandaag tot de handen en het gezicht. Jullie kunnen per twee gaan: de ene giet het water in de handen van de andere, die zich dus als eerste gaat wassen, en daarna worden de rollen omgekeerd.

Je zult het zien: het zal je verfrissen en deugd doen. Bij joden en moslims zijn wasrituelen courant. Bij ons hebben we het doopsel, waar ook water wordt gebruikt om ons tot nieuwe mensen te maken. Vroeger werden de mensen bij hun doopsel zelfs volledig in het water gedompeld.

Ook bij dit ritueel hier is het wassen van de handen en het gezicht symbolisch geladen. We willen ons ook vanbinnen wassen, nieuwe krachten putten en nieuwe mensen worden.

Pasen valt in het begin van de lente, wanneer de natuur opnieuw tot leven komt. In de lente voelen we ons als herboren. Ook spiritueel kunnen we dat zo beleven.

Maak je daarom open voor het rozenwaterritueel. Maak het stil vanbinnen en luister naar de Marokkaanse watermuziek die jullie te horen krijgen.

Ik nodig jullie nu uit voor het wierookritueel.

In het Oosten wordt wierook heel veel gebruikt bij religieuze gelegenheden, ook binnen de huiskring. Het hoort thuis in de oosterse filosofie, die zegt dat alles wat mooi is – niet alleen mooi om te zien, maar ook mooi om te horen, te voelen, te ruiken – ons dichterbij God brengt. Wierook aansteken staat symbool voor het kwade verjagen. Bij het zaarritueel gaan mensen door de wierookdampen of ze 'wassen' zich ermee, terwijl ze in zichzelf bidden: "God, verlos ons van de boze geesten, de boze krachten." We kunnen het ook breder zien: "Verlos ons van al het kwade."

Ik ga nu achtereenvolgens een kind, een volwassene en een ouder iemand uitnodigen om zeven maal doorheen het gordijn van opstijgende wierook te stappen. Deze mensen doen dat in naam van onze hele gemeenschap. We kunnen ons met hen verbinden en vragen om loutering, om bevrijding van de oude mens. We kunnen stil in onszelf bidden: "God, bevrijd me van het kwade. Maak van mij een vrije mens, een nieuwe mens."

Vandaag, op dit feest van Pasen, is het zeker zinvol om voor onszelf stil te staan bij dit bevrijdingsthema. Hoe kan ik een nieuwe mens worden? Hoe kan ik een vrije, bevrijde mens worden? Van welk kwaad wil ik graag verlost worden? Welke situaties, welke gevoelens in mezelf, zoals jaloezie, kwaad zijn op iemand, wrok koesteren, ... belemmeren mij om een vrije mens te zijn?

Laat ons rustig de tijd nemen om bij ons verlangen naar bevrijding te komen. Zo komen we ook dichterbij het Licht. Zo leren wij geloven dat het goede het laatste woord zal hebben.

Aan het einde van dit ritueel kan de oudere persoon, als drager of draagster van meer levenservaring en wijsheid, wat langer blijven staan met open handen boven de wierook. In zijn of haar handen leggen wij ons verlangen naar het Licht.

+++++

Op de eerste dag van de week gingen ze bij het ochtendgloren naar het graf met de geurige olie die ze bereid hadden. Bij het graf aangekomen, zagen ze echter dat de steen voor het graf was weggerold, en toen ze naar binnen gingen, vonden ze het lichaam van de Heer Jezus niet. Hierdoor raakten ze helemaal van streek. Plotseling stonden er twee mannen in stralende gewaden bij hen. Ze werden door schrik bevangen en sloegen de handen voor hun ogen. De mannen zeiden tegen hen: "Waarom zoekt u de levende onder de doden? Hij is niet hier, hij is uit de dood opgewekt. Herinner u wat hij u gezegd heeft toen hij nog in Galilea was: de Mensenzoon moest worden uitgeleverd aan zondaars en moest gekruisigd worden en op de derde dag opstaan." Toen herinnerden ze zich zijn woorden.

Ze keerden terug van het graf en gingen aan de elf en aan alle anderen vertellen wat er was gebeurd. De vrouwen die het graf bezochten, waren Maria uit Magdala, Johanna, Maria de moeder van Jakobus, en nog enkele andere vrouwen die hen vergezelden. Ze vertelden de apostelen wat er was gebeurd, maar die vonden het maar kletspraat en geloofden hen niet. Petrus echter stond op en rende naar het graf. Hij bukte zich om te kijken, maar zag alleen de linnen doeken liggen. Daarop ging hij terug, vol verwondering over wat er gebeurd was.

(Lucas 24, 1-12)

Kerstmis wordt over het algemeen meer gevierd dan Pasen. We worden vertederd door het verhaal van Jezus' geboorte, een mens vol beloften aan het begin van zijn leven. Met Pasen echter staan we stil bij heel essentiële waarden.

Juist voor hij stierf, zei Jezus: "Het is volbracht!" Het klinkt als: het is me gelukt, ik heb de opdracht vervuld waarvoor ik hier op aarde kwam. Gelukt? Maar Jezus stierf toch. Is de dood dan een teken van succes, 'une réussite'?

Met Pasen vieren we dat de dood niet het laatste woord heeft. In de lezing van vandaag zeggen de twee stralende mannen – of moet ik zeggen engelen? – bij het graf van Jezus: "Waarom zoekt u de levende onder de doden? Hij is niet hier, hij is uit de dood opgewekt." Dat zijn voor mij essentiële woorden, kernwoorden, de kern van ons geloof. Het graf is leeg. De dood heeft niet het laatste woord. De donkere dagen van dood, pijn, angst gaan voorbij. Dat heeft Jezus ons met zijn eigen leven getoond.

Boeiend is dat we dit soort inzicht ook in andere culturen terugvinden.

Ik leg altijd graag een link tussen ons paasfeest en het Perzisch Nieuwjaar. Het is een heel oud feest dat teruggaat tot in de oudheid, maar merkwaardig genoeg nog altijd gevierd wordt in Iran en omliggende landen. Het Perzisch Nieuwjaar valt in dezelfde periode als Pasen. Het feest heet 'No-rooz', wat betekent 'nieuwe dag', en het heeft plaats op de eerste dag van de lente. De mensen vieren dat na de lange winter het leven terugkomt, dat de natuur die dood leek te zijn weer tot leven komt.

Het feest van No-Rooz heeft echter ook een diepe symbolische betekenis. In essentie vieren de Perzen de overwinning van het licht op de duisternis, van het leven op de dood en van het Goede op het Kwade. Hoe drukken ze dat uit? Ze komen samen met hun familie en stellen een speciale tafel op met allerlei symbolische voorwerpen. Een aantal van die symbolen hebben we hier ook geplaatst, als teken van verbondenheid met die andere cultuur en met de grote familie van de mensheid. Ook wij kunnen ons in deze symboliek inleven.

Om te beginnen zie je hier een goudvis. In de Perzische cultuur is hij een stille getuige van eeuwig leven. Dat heeft te maken met het astrologische jaar dat eindigt met het teken van de vis. Het astrologische jaar is voorbij, de vis is er het laatste teken van, en toch is die vis er nog, volop in leven.

De hyacint is het bloemensymbool voor de lente. De frisheid en de heerlijke geur van deze bloem zijn de voortekens van de goede dagen die terugkomen, de natuur die weer tot leven komt.

De gekiemde zaden die hier liggen, staan symbool voor herboren worden, verrijzenis.

De kandelaars met kaarsen vormen duidelijk het teken van licht, het licht dat er weer is na de duistere dagen. Op het No-Roozfeest zijn er altijd evenveel kaarsen als het aantal familieleden, omdat iedereen wordt verondersteld drager van licht te zijn.

Wat vind je nog op onze tafel? Azijn als teken van ouderdom, maar dan in de betekenis van wijsheid en geduld. Wanneer een mens ouder wordt, zal zijn lichaam weliswaar aftakelen, maar zijn spirituele kant zal groeien en intenser worden naarmate hij in zijn leven het Licht heeft gezocht.

Merkwaardig genoeg voor een moslimland staat er traditioneel ook wijn op de tafel. Daarover schrijft Hafiz, één van de meest geliefde Perzische dichters: "Geef me die wijn, dat hij kracht in ons bloed moge voeren, dat hij ons vrijgevig moge maken en ons dichter bij de waarheid brengen."

Er zal ook altijd een heilig boek aanwezig zijn op de tafel: een Koran voor de moslims, een boek van de dichter Hafiz of een Bijbel voor de christenen.

Samen met het heilig boek vertegenwoordigt ook de spiegel 'de andere kant van het leven'. De betekenis hierachter is: als je vragen hebt over je lot, als je iets niet begrijpt in het leven, als je denkt dat God je verlaten heeft, kijk dan in de spiegel van je ziel en misschien zul je een antwoord krijgen. De spiegel is dus het symbool van de ziel.

Met een paar andere symbolen op de tafel hebben we al kennisgemaakt: de wierook en het rozenwater. We hebben ze gebruikt in het begin van de viering.

Om af te sluiten mogen we natuurlijk de versierde eieren niet vergeten, die sinds de oudheid al op de Perzisch nieuwjaarsstafel staan. Ze zijn een symbool van nieuw leven.

Behalve het samen aan tafel zitten te midden van zoveel symboliek, kennen de Perzen nog andere tradities en rituelen rond No-Rooz. Zo wordt alles hernieuwd: het huis wordt grondig schoongemaakt en iedereen in de familie krijgt nieuwe kleren. De mensen springen ook over vuur en zeggen: "Vuur, geef me je mooie rode kleur en neem die bleke zieke kleur van mij weg. Maak van mij een nieuwe mens."

Zoals je kon ontdekken, is de diepere betekenis van Pasen ook terug te vinden in andere culturen, al is het onder andere vormen en symbolieken. In essentie gaat het over de boodschap: de dood heeft niet het laatste woord; de duisternis zal door het licht overwonnen worden; het goede is sterker dan het kwade; wij kunnen nieuwe mensen worden. Ik vind het altijd boeiend om in verschillende culturen diezelfde boodschap te herkennen en symbolen te vinden die hetzelfde uitdrukken. Mij doet dat deugd. Terugkomend op ons paasverhaal denk ik dat we voor ons dagelijks leven best kunnen onthouden: licht en duisternis bestaan in elke mens; in elk mensenleven komen er donkere dagen, maar ook kans op licht, hernieuwing en bevrijding. Daarbij worden we aan elkaar gegeven zoals brood en wijn.

Graag wil ik eindigen met de volgende hoopvolle bezinning.

Telkens als ik in mijn eigen leven of in dat van anderen licht breng, breng ik verrijzenis.

Telkens als ik meedraag wat voor een ander zeer zwaar is, breng ik verrijzenis.

Telkens als ik even gedragen word door een ander, ervaar ik verrijzenis.

Telkens als ik de duistere kanten in mezelf overwin,

als ik een hand reik aan wie gevallen is,

als ik het licht in een ander met dankbaarheid erken,

groeï ik naar het licht van Pasen.

We zijn samen op weg naar de verrijzenis, samen op weg naar het licht.

Samen kunnen we nieuwe mensen worden.

We kunnen elkaar wassen en nieuwe mogelijkheden bieden.

We kunnen als wakkere mensen, met vallen en opstaan, proberen het Licht tegemoet te gaan.

Zeg het met een bloem of met een woordje van vriendschap.

Zeg het met een woordje van troost, met een gebaar of met een kaartje.

Zeg het met een teken van vergeving, met een stap naar de andere of met een glimlach.

Zeg het overal met je leven, je lichaam en je aanwezigheid: het licht zal overwinnen.

Wat een vreugde wanneer ook wij op het einde van ons leven kunnen zeggen: "Het is volbracht. Ik heb geluisterd naar die stem in mij. Ook ik heb mijn steentje bijgedragen."

Dan zal de dood geen dood meer zijn, maar zullen we wakker worden in het volle licht, het volle leven!

Zalig Pasen iedereen!